

Lausunnon antaminen Itä-Suomen hallinto-oikeudelle Kärängän maa-ainesalueen maa-aineslupapäätöksestä tehdystä valituksesta

Viranomaislautakunta 25.04.2023 § 14
1054/11.02.00/2022

Valmistelija

ympäristönsuojelutarkastaja Virve Suoaro, puh. 044 740 1442

Siilinjärven viranomaislautakunta on myöntänyt 21.2.2023 (§ 6) Mikko Wäänäselle maa-aineslain mukaisen maa-ainesluvan soran ja hiekan ottamiseen Siilinjärven kunnan Pöljän kylälle tilalle Käränkä 749-412-22-5. Lupapäätöksestä on valitettu Itä-Suomen hallinto-oikeuteen (Dnro 686/03.04.04.04.24/2023). Itä-Suomen hallinto-oikeus pyytää asiassa viranomaislautakunnan lausuntoa ja toimittamaan hallinto-oikeudelle valituksenalaisen päätöksen perusteena olleet asiakirjat ja muu tarvittava selvitys.

Valituksen sisältö

Valituksessa on esitetty seuraavaa:

”Ensisijainen vaade:

Edellä mainittu Siilinjärven kunnan viranomaislautakunnan päätös ja toiminnan aloittamislupa kumotaan ja lupahakemus hylätään.

Toissijainen vaade:

- 1. Asia palautetaan lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi ja ottamistoiminnalle edellytetään vesilain mukaisen luvan hakemista ennen asian ratkaisemista.*
- 2. Ympäristölupa murskaukseen tulee käsitellä samanaikaisesti maa-ainesluvan kanssa.*
- 3. Maa-ainesluvassa tulee ottamisen järjestelyihin ja pohjaveden suojelemiseksi annettuja lupamääräyksiä muuttaa seuraavasti.*

Lupamääräys 8. Toiminta-aikoihin on lisättävä seuraavaa: maa-ainesten ottaminen on sallittu arkisin klo 7.00—22.00.

Lupamääräys 10. Tukitoiminta-alue on suojattava vettä läpäisemättömällä suojakalvolla. Suojakalvon päällä tulee olla riittävän paksu hienojakoinen maa-aineskerros kalvon rikkoontumisen estämiseksi ja se tulee pohjustaa tasaiselle pinnalle rikkoutumisen estämiseksi. Suojakalvon paksuuden ja vetolujuuden tulee olla riittävä kestämään työkoneiden painoa. Tukitoiminta-alueella ei saa säilyttää mitään nestemäisiä polttoaineita, voiteluaineita tai muita pohjavedelle vaaraa aiheuttavia aineita. Kaikki työkoneiden ja kuorma-autojen tankkaukset ja huoltotyöt tulee tehdä pohjavesialueen ulkopuolisella alueella.

Lupamääräys 11. kumotaan. Nämä määräykset on esitetty edellä olevassa lupamääräyksessä 10.

Lupamääräys 12. Moottoroitu seulavaunu ja sen tankkausalueen maaperä on suojattava reunoilta korotetulla polttoaineita läpäisemättömällä suojakalvolla, joka täytetään hienojakoisella maa-aineksella. Muutoin, kuten luvassa on määrätty.”

Kokonaisuudessaan valitus perusteluineen on esityslistan ohesisaineistona.

Ympäristönsuojelupäällikön päätösehdotus

Siilinjärven viranomaislautakunta antaa Mikko Wäänäsen maa-aineslupapäätöksestä tehdystä valituksesta seuraavan lausunnon:

Vaatimukseen lupahakemuksen kumoamisesta lautakunta toteaa seuraavaa:

Mikko Wäänäsen Kärängän ottoalue on ollut maa-ainestuotannossa pitkään. Ottotoiminta perustuu 2.6.1997 päivättyyn yleissuunnitelmaan, jossa ottotoiminta on jaettu I-, II-, III- ja IV-vaiheisiin. Päättynyt, vuonna 2012 myönnetty maa-aineslupa sijoittui viimeisen vaiheen alueelle IV ja nyt valituksen alainen lupapäätös kohdistuu samalle alueelle. Maa-ainesluvan myöntämisen edellytykset on ratkaistu päättyneen maa-ainesluvan lupaprosessin yhteydessä. Nyt kyse on vastaavasta maa-ainesten ottotoiminnasta kuin aiemmin luvitettu toiminta huomioiden kuitenkin, että ottoalue pienenee aiemman luvan mukaisesta ottoalueesta. Päättäneellä lupakaudella alueella oli myös ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa murskata kiviaineksia, mitä valituksenalainen lupapäätös ei sisällä. Näiltä osin toiminnan aiheuttamat riskit maaperälle ja pohjavedelle pienenevät aikaisemmasta.

Maa-aineslain 6.1 § mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty, eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus. Täydennetty lupahakemus ja ottamissuunnitelma vastaavat niille asetettuja vaatimuksia. Alue on ollut pitkään ottotoiminnan kohteena, joten aiottu ottaminen ei muuta maisemakuvaa. Suunnitelma-alueelle ei sijoitu tunnettuja erikoisia luonnonesiintymiä, eikä sillä ole merkittäviä kauneusarvoja. Toiminta-alueella on tavattu vuonna 2018 silmällä pidettäväksi luokiteltu kärsämösiimalude. Laji esiintyy paahteisilla uuselinympäristöillä kuten sorakuopilla, mikä on huomioitu lupamääräyksessä 18.

Maa-ainesluvan mukainen maa-ainesten ottotoiminta sijoittuu vedenhankinnan kannalta tärkeälle Kärängänmäen pohjavesialueelle. Pohjavesialueen olosuhteita on selvitetty rakennetutkimuksella ja rakennetutkimuksen jatkotutkimuksella (Geologian tutkimuskeskuksen 30.11.2012 ja 31.12.2013 päivätyt raportit; sisältyvät hallinto-oikeudelle toimitettavaan aineistoon). Rakennetutkimuksen sekä aikaisempien selvitysten perusteella pohjavesialueen keskiosissa on kallioselänne, joka kohoo pohjavedenpintojen yläpuolelle ja toimii pohjaveden virtauksen jakajana pohjavesialueen keskiosissa. Kallioselänne ei ole yhtenäinen, koko pohjavesialuetta jakava kynnyks, vaan pohjavesimuodostuma on osittain hydraulisessa yhteydessä kauttaaltaan. Kyseessä olevan maa-ainesalueen itä- ja kaakkoispuolella pohjavedenottamon suuntaan kalliokynnyks on kuitenkin yhtenäisin ja jakaa pohjavesialueen erillisiin osiin, jotka yhtyvät kallioselänneen kaakkoispuolella olevassa syvässä ruhjeessa (rakenneselvityksiin perustuva kartta pohjavesialueen topografiasta ja olosuhteista liitteenä).

Maa-ainesluvan mukaiselta ottamisalueelta pohjavesien virtaussuunta on valtaosin etelään ja edelleen valtatie 5:n suuntaisesti kaakkoon syvään kallioruhjeeseen, josta vesien virtaussuunta on lounaaseen Pöljänjärven suuntaan tai koilliseen pohjavedenottamon suuntaan. Maa-ainesalueen etäisyys kaakossa olevasta kallioruhjeesta on noin kilometri. Osittain maa-ainesalueelta on pohjavesien virtaussuunta myös länteen pohjavesialueen

ulkopuolelle. Maa-ainesalueen pohjoisnurkka on pieneltä osin pohjaveden jakajan alueella, jossa virtaussuunta kääntyy koilliseen ja edelleen kaakkoon pohjavedenottamon suuntaan. Maa-ainesalue on valtaosin sen alueen ulkopuolella, josta pohjavedenotto saa pääosan pohjavedestä. Maa-ainesalueen pohjoisnurkka sivuaa kyseistä aluetta. Maa-ainesten ottotoiminta keskittyy ottamissuunnitelman mukaan pääosin harjun suuntaisesti kaakkoon ja valtatie 5:n suuntaan lounaaseen, joilta pohjaveden virtaussuunta on länteen tai etelään.

Pohjaveden suojelemiseksi on annettu lupamääräykset ja kattava seurantavelvoite. Maa-ainesalueelta pohjavesien virtaussuunta hyvin todennäköisesti ei ole suoraan pohjavedenottamolle päin. Toimittaessa lupamääräysten mukaisesti ja huomioiden pohjavesialueen topografia ja olosuhteet, toiminta ei vaaranna pohjavesialueen eikä myöskään pohjavesialueella olevan vedenottamon veden laatua tai antoisuutta, eikä toiminnasta aiheudu huomattavia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa. Näin ollen ottaminen ei ole ristiriidassa maa-aineslain 3.1 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa

Pohjois-Savon ELY-keskus totesi lupahakemuksesta antamassaan lausunnossa, että ottotoimintaa voidaan toteuttaa alueella hakemuksen mukaisesti, mikäli lausunnossa sekä sen liitteenä olevat asiat otetaan toiminnassa ja lupamääräyksissä huomioon. Pohjaveden suojeluun ja alueen jälkihoitoon liittyvät lupamääräykset ovat Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausunnon mukaisia.

Toissijaisen vaateen mukaan toiminnalle tulisi hakea vesilain mukainen lupa ja asia tulisi palauttaa lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi. Lautakunta toteaa, että Kärängänmäen vedenottamolle ei ole määritetty vesilain mukaista oikeusvaikutteista suoja-alueita. Alueelle on laadittu ohjeellinen suoja-alue suunnitelma (sisältyy hallinto-oikeudelle lähetettävään aineistoon). Suoja-alue suunnitelman mukaan maa-ainesalue sijoittuisi vedenottamon ohjeelliselle lähisuojavaiketykselle. Suunnitelma on kuitenkin vanhentunut, eikä huomioi nykytietämyksen mukaista pohjavesialueen topografiaa ja virtausolosuhteita, jotka on selvitetty vuosien 2012 ja 2013 rakennetutkimuksilla. Myös Kärängänmäen pohjavesialueen suojelusuunnitelmaan (sisältyy hallinto-oikeudelle lähetettävään aineistoon) sisältyvän pohjavesien virtausta kuvaavan karttaliitteen (päiväty 11.10.2010) mukaiset virtausolosuhteet ovat tarkentuneet rakennetutkimuksissa ja virtauksia kuvaava kartta on osittain vanhentunut. Suojelusuunnitelman toimenpidesuosituksen mukaan pohjavesialueella suojakerrokseksi tulee jättää vähintään 4 m ja muodostumisalueella 4 - 6 m ja suojakerroksien toteutumista tulee valvoa. Ottamisalueilla on seurattava pohjaveden pintaa ja laatua sekä suojakerroksen riittävyyttä. Vedenottamoiden (ohjeellisilla) lähisuojavaiketyksillä ei tulisi sallia ottotoimintaa, eikä murskaustoimintaa.

Lautakunta toteaa, että lupapäätöksessä on huomioitu ohjeellisessa suoja-alue suunnitelmassa esitetyt määräykset sekä suojelusuunnitelman mukaiset toimenpidesuositukset ja toiminnan pohjavesivaikutuksia on tarkkailtu Kärängänmäen yhteistarkkailun mukaisesti. Pohjaveden laadussa ei ole havaittu toiminnasta aiheutuneita muutoksia. Lautakunta tuo esille ohjeellisen suoja-alue suunnitelman mukaisten suojavaiketyksien rajausten ainakin osittaisen vanhentuneisuuden pohjavesialueella tehtyjen selvitysten perusteella. Maa-ainesten ottoalue on selvitysten perusteella lähes kokonaan sen alueen ulkopuolella, josta pohjavedenotto saa pääosan pohjavedestä. Ottotoimintaa ei laajenneta alueella aikaisemmasta luvasta ja pohjavesialueella maisemoidaan vanhoja ottoalueita lähivuosina.

Edellä esitetyn perusteella lautakunta katsoo, että luvan mukainen toiminta ei vaaranna Kärängänmäen pohjavesialueen veden laatua tai antoisuutta, joten vesilain mukaista lupaa ei ole ollut tarpeen vaatia ennen maa-ainesluvan käsittelyä.

Toissijaisen vaateen 2. kohtaan lautakunta toteaa, että toiminnanharjoittaja on valmistautunut mahdolliseen murskaustarpeeseen selvittämällä murskauksen ympäristövaikutukset ja esittämällä ne lupahakemuksen yhteydessä. Aiemman lupakauden aikana on kuitenkin todettu, että murskaustarvetta on niin vähän, että sitä ei tulla välttämättä toteuttamaan. Edellisen lupakauden aikana on ollut yksi alle viikon kestänyt murskausjakso. Lautakunta on katsonut, että se ei voi edellyttää hakemaan maa-ainesluvan lisäksi ympäristölupaa, koska maa-aineksen hyödyntäminen ei kyseessä olevalla maa-ainesalueella sinänsä edellytä kiviaineksen murskausta, eikä siten ympäristölupaa (maa-aineslaki 4 a.2 §). Murskaustarve on joka tapauksessa vähäinen (huomattavasti alle 50 pv huomioiden myös aikaisempi lupakausi), joten myös sen perusteella murskauksen luvittamisen voi käsitellä erikseen maa-aineslain 4 a.1 §:n mukaisesti.

Toissijaisen vaateen 3. kohdassa esitettyihin lupamääräysten muutoksiin lautakunta toteaa seuraavaa:

- lupamääräyksessä 8 toiminta-ajat on todettu riittävällä tarkkuudella huomioiden, mitä maa-aineslain 3 §:n 4 momentissa säädetään ottamisen järjestämisestä siten, että ympäristölle ja asutukselle toiminnasta aiheutuvat haitat vältetään. Toiminnassa seulonta aiheuttaa suurimman melupäästön, joten se on rajoitettu tapahtumaan arkisin maanantaista perjantaihin klo 7.00–22.00. Kuormaus ja kuljetus ovat sallittuja arkisin klo 6.00–22.00 ja tarvittaessa lauantaisin klo 7.00–18.00. Suurin osa kuormauksesta tapahtuu suoraan ottorintauksesta. Lähin (asumaton) asuinrakennus on lännessä rintauksen ja valtatie 5 takana 120–150 metrin etäisyydellä ottoalueesta. Asuinrakennus sijaitsee valtatiepäiväajan meluvyöhykkeellä, jossa päiväajan keskiäänitaso on yli 60 dB. Maa-ainesalueen kuormaukset ja kuljetukset eivät käytännössä aiheuta melutason lisäystä asuinrakennuksen piha-alueelle. Toiseksi lähin asuinrakennus on pohjoisessa rintauksen takana 250–300 metrin etäisyydellä. Toiminnan laajuus, etäisyys ja rintauksen suojausvaikutus huomioiden kuormaukset ja kuljetukset eivät aiheuta asuinrakennuksen piha-alueelle aamutuntina klo 6.00–7.00 yli 50 dB:n keskiäänitasoa. Edellä oleva huomioiden ottotoiminnan rajaaminen klo 7.00 alkavaksi rajoittaisi toimintaa tarpeettomasti.
- lupamääräykset 10–12 ovat Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausunnon ja sen liitteen mukaisia. Määräyksillä estetään maa-aineslain 3 §:ssä todetut kielletyt seuraamukset maaperälle ja pohjavedelle. Heikosti vettä läpäisevä pinnoite voi tarkoittaa esimerkiksi betonivalua. Suojakalvon teknisiin ominaisuuksiin ja kalvon suojaamiseen liittyvät asiat ratkaistaan maa-aineslain 4 b §:n mukaisessa valvonnassa. Tankkausten ja huoltotöiden rajoittaminen pohjavesialueen ulkopuolelle olisi haastava toteuttaa, koska koko toiminta-alue sekä alueen sijaintikiinteistö sijaitsevat pohjavesialueella.

Edellä olevan perusteella viranomaislautakunta esittää, että hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Päätös

Hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että asiantuntijana toimi tämän pykälän käsittelyn ajan ympäristönsuojelutarkastaja Virve Suoaro.